

Til Alle

Deres ref.:

Vår ref.: HSAK202300343

Dato: 30-03-2023

Høring - Endringer i helsepersonelloven og helsetilsynsloven (Oppfølging av forslag fra Pasientovergrepsutvalget)

Legeforeningen har fra Helse- og omsorgsdepartementet mottatt høring av forslag til endringer i helsepersonelloven og helsetilsynsloven.

Forslagene følger opp anbefalinger i en rapport fra Pasientovergrepsutvalget. Forslagene innebærer at Statens helsetilsyn kan legge strengere administrative reaksjoner overfor helsepersonell i de alvorligste sakene. Dette er saker der helsepersonell utgjør en alvorlig fare for pasienttryggheten eller alvorlig svekker tilliten til helse- og omsorgstjenesten. Det kan blant annet være tilfelle der helsepersonell har utført overgrep eller utvist annen grensekrenkende atferd overfor pasienter. Lovforslagene er generelt utformet og omfatter også andre typer saker.

Hovedinnholdet i høringsnotatet

Departementet foreslår å innføre en ny bestemmelse om en *generell karantenetid på to år* i helsepersonelloven § 62 før det kan søkes om ny autorisasjon, lisens eller spesialistgodkjenning. Karantenetiden for ny søknad gjelder i tilfeller der helsepersonell har mistet autorisasjon ved tilbaketrekking eller ved frivillig avkall under en pågående tilsynssak. Forslaget må sees i sammenheng med at det vanligvis tar tid før helsepersonell igjen kan sees på som skikket til å utøve yrket sitt. En del søker likevel om ny autorisasjon relativt kort tid etter at de er fratatt autorisasjonen, selv om søknaden virker åpenbar grunnløs. Helsetilsynet må i dag bruke ressurser på å behandle disse søknadene. Forslaget innebærer at Helsetilsynet får klar hjemmel for å avvise nye søknader som er sendt før det er gått to år. Departementet foreslår at Helsetilsynet kan gjøre *unntak fra kravet om karantenetid på to år* når særlige grunner tilsier det, siden dette kravet i enkelte tilfelle kan slå særlig uheldig ut.

Videre foreslår departementet at Helsetilsynet får klar hjemmel i helsepersonelloven § 57 for å trekke tilbake autorisasjon, lisens eller spesialistgodkjenning for alltid (*varig tilbaketrekking*) i saker der helsepersonell for fremtiden er til alvorlig fare for pasienttryggheten eller alvorlig svekker tilliten til helse- og omsorgstjenesten. Et slikt vedtak vil være svært inngripende, samtidig som situasjonen kan endre seg over tid også i de alvorligste sakene. Departementet foreslår derfor at det i disse tilfellene blir åpnet for å kunne søke om ny autorisasjon, lisens eller spesialistgodkjenning etter *en karantenetid på ti år*. Forslaget sikrer at et vedtak om tilbaketrekking av autorisasjon for alltid i de alvorligste sakene, får en varighet på minst ti år. Departementet sitt forslag innebærer dermed at det blir innført en todelt modell, der det vil være en karantenetid på to år for de aller fleste søknadene om ny autorisasjon, mens karantenetiden for ny søknad i de alvorligste sakene vil være ti år.

Departementet foreslår i tillegg en ny bestemmelse i helsepersonelloven § 57 a som innebærer at Helsetilsynet kan legge *forbud mot å yte helsehjelp* for helsepersonell som ikke lenger har autorisasjon eller lisens, men som likevel holder frem med å praktisere yrket. Et

forbud forutsetter at de utgjør en alvorlig fare for pasienttryggheten eller alvorlig svekker tilliten til helse- og omsorgstjenesten. Manglende etterleving av forbudet blir foreslått sanksjonert med tvangsmulkt gjennom en endring i helsetilsynsloven § 9. Departementet har avgrenset forslaget om forbud mot å yte helsehjelp til helsepersonell som har mistet autorisasjonen. Forslaget omfatter ikke helsepersonell som faller utenfor autorisasjonsordningen i helsepersonelloven. Uautorisert og ufaglært helsepersonell er i stor grad tilsatt i virksomheter innen helse- og omsorgstjenesten og arbeidsgiver er dermed nærmest til å følge opp tilsatte med arbeidsrettslige virkemiddel, politimelding mv.

Departementet skriver at lovforslagene i høringsnotatet må sees i sammenheng med andre tiltak for å styrke pasienttryggheten. Tilsynsmyndighetene har fått bedre mulighet til å følge opp uautorisert helsepersonell gjennom lovendringer fra 1. juli 2022, der reaksjonen advarsel ble erstattet med den nye reaksjonen faglig pålegg. Faglig pålegg kan gjøre det mer sannsynlig at helsepersonell legger om praksis. I høringsnotatet er det gitt en omtale av Helsetilsynet sitt pågående forbedringsarbeid når det gjelder endring av praksisen til tilsynsmyndighetene, i lys av Pasientovergrepsutvalget sin rapport og tilsynet sin internrapport. Blant annet er innholdet i temaet rollesammenblanding oppdatert i saksbehandlingsveileder for tilsynet og statsforvalterne. Det blir også lagt opp til at statsforvalterne raskere skal vurdere melding til politiet og etablere et samarbeid med politi og påtalemakten. Lovforslagene fra departementet må også sees i sammenheng med Varselutvalget sin rapport som vil bli lagt fram i løpet av kort tid.

Denne høringen skal behandles av Sentralstyret.

Les mer på siden til [Helse- og omsorgsdepartementet her](#).

Dersom høringen virker relevant, bes det om at innspill sendes til Legeforeningen innen **29. mai 2023**. Det bes om at innspillene lastes opp direkte på Legeforeningens nettsider.

Høringen finnes på [Legeforeningen.no](#) under [Legeforeningens politikk – Høringer](#)

Med hilsen
Den norske legeforening

Marlene Havn Sæther
Rådgiver helsepolitikk